

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. Definitio prudentiæ explicatur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

DISPUTATIO PRIMA

De Prudentia & partibus ejus.

QUAMVIS prudentia in intellectu sit, & per consequens simpliciter virtus intellectualis; quia tamen non sinit in solo intellectu, sed extenditur ad rectificandum appetitum, merito à purè intellectibus seernitur, & inter morales collocatur, veluti illarum regula, dux & magistra: unde Philosophus 6. Ethic. prudentiam animæ ex virtute operantis veluti oculum esse dicit, Chrysostomus in Plalm. 13. *Lucernam animæ, Reginam cogitationum, magistram eorum quæ bona sunt & honesta*; & Maximus Tyrius dissert. 40. prudentiam ait non aliter quàm matrem familias ex rationis præscripto omnia dirigere in familia proborum. Quod videtur sumptisse à Philosopho, qui 1. magnorum morum in ipso fine prudentiam commendat, tanquam architectum quandam virtutum, & sapientiæ veluti attrientem, toti virtutum familie præfectum, dispensantemque in ea, & præscribentem munera singularium, ut sapientiæ tanquam dominæ, cohibito affectuum tumultu, & omnibus domi rectè compositis, otium ad functiones suas, & liberum, enubiliatis iis quæ officere poterant, altissimarum rerum prospectum parat. Porro ut hujus illustis virtutis naturam clarè percipiamus, definitio ejus breviter explicanda est; Deinde quæ sint partes integrales, subjectivæ, & potentiales illius, exponemus.

ARTICULUS PRIMUS.

Definitio prudentiæ explicatur.

Definitur prudentia à Philosopho 6. Ethic. cap. 5. *Recta ratio agibilium*. Circa quam definitionem primò observandum est, quod duplex potest esse ratio agibilium, una generalis & communis, per quam regulæ bonè operandi traduntur; alia particularis, quæ in singulis actionibus præscribitur quid hîc & nunc liceat, vel expediat, aut debeat fieri secundum rectam rationem. Prima non pertinet ad prudentiam, sed ad Theologiam, vel Philosophiam moralem: secunda verò spectat ad prudentiam, quæ non circa universalia, sed duntaxat circa singulalia versatur.

Secundò advertendum est, quod ratio agibilium adhuc potest esse duplex: alia quæ se tenet ex parte potentie per modum habitus operativi, & hæc est prudentia: alia quæ se habet per modum objecti inspecti & considerati, & ista est lex, quæ non est virtus, neque habitus operativus, sed comparatur ad prudentiam, ut idea artificis ad artem: nam sicut ars inspiciendo ideam, perficit artefactum, sic prudentia atten-

dendo ad legem, dirigit actus humanos & liberos, qui sunt ipsa agibilia.

Tertiò notandum est, quod nomine agibilium intelligenda sunt primò & præcipue moralia, id est quæ ad bonos mores pertinent (in quibus boni simpliciter denominamur) & ad bonum moraliter bonum, id est honestum conducunt; secundariò verò & minùs principaliter quedam alia, quæ pertinent ad bonum & commodum vitæ humanæ, & ad bonè vivendi quomodocumque rationem. Prudentia enim moralistica v.g. non solum valet ad dirigendos mores uniuscujusque in ordine ad honestatem, sed etiam ad querenda aliqua licita vitæ commoda, vel ad vitanda incommoda & pericula; ad captandam aliorum benevolentiam, & vitandam offensionem; ad discernenda aliorum ingenia, & vivendum cum illis pacificè, & similia. Unde Paulus Actor. 23. prudenter egit, quando ut impetum Judæorum declinaret, in mortem ipsius conspirantium, iniecit quæstionem de resurrectione mortuorum, ut Phariseos & Sadduceos inter se committendo, utrorumque vim contra se frangeret. Prudenter, inquam, egit, si hoc fecerit ex altiori & honesto fine, ut Evangelium diutius prædicaret, sive tantum ut vitæ suæ consulere. Christus etiam prudentissimè respondit Phariseis & Herodianis, *Reddite quæ sunt Cæsari Cæsari, & quæ sunt Dei Deo*, ut invidiam quam ipsi consilare volebant, declinaret; fuissetque responsum illud prudens, quamvis Christus nihil aliud intendisset, quàm Judæorum calliditatem eludere.

Idem patet in prudentia æconomica, politica, & militari: prudentia enim æconomica non eò solum pertinet, ut familia honestè vivat, curando ut omnes domesticos mores suos conforment ad præscriptum rectæ rationis, verum etiam ut familia bonè & commodè sit in iis quæ ad victum & vestitum, aliasque vitæ humanæ necessitates spectant, juxta illud Christi Luca 12. *Fidelis dispensator & prudens, quem constituit Dominus supra familiam suam, ut det illi in temporis tritici mensuram*. Prudentia etiam politica non solum curat ut cives honestè vivant servando leges, verum etiam ut abundant copiam rerum necessariorum, & ut concorditer vivant & pacificè. Item prudentia militaris non curat solum ut milites honestè vivant, & virtutem fortitudinis, aliasque suo statui convenientes exerceant, sed etiam ut adhibeantur quæcumque alia ad bellum bonè gerendum, & victoriam consequendam necessaria: cujusmodi sunt, providere sapienter de comæatu, captare opportunum locum, tempus & occasionem pugnandi, & alia hujusmodi.

ARTI-